

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-05-195S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Прогнозування та регулювання демографічних процесів		Forecasting and regulating demographic processes
Освітній рівень: магістерський (другий)		Level of Education: Master's (second)
Галузь знань Соціальні і поведінкові науки	05	Field of knowledge Social and behavioural sciences
Спеціальність Економіка	051	Field of study: Economics
Освітньо-професійна програма: Управління персоналом та економіка праці		Degree Program: Human Resource Management and Labour Economics
Шифр за ОП	BB2	Code in Educational Program

РІВНЕ – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Прогнозування та регулювання демографічних процесів» для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною «Управління персоналом та економіка праці» спеціальності 051 «Економіка». Рівне. НУВГП. 2023. 12 стор.

ОПП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/22273/>

Розробники силабусу:

Міщук Галина Юріївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Юрчик Галина Миколаївна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри трудових ресурсів і
підприємництва

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "31" серпня 2023 року

Завідувач кафедри: Міщук Галина Юріївна, д.е.н., професор, завідувач
кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Керівник (гарант)

ОПП «Управління персоналом

і економіка праці»: Мазур Наталія Олексіївна, к.е.н., доцент кафедри
трудоу ресурсів і підприємництва.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 1 від "31" серпня 2023 року

Голова науково-методичної

ради з якості ННІ: Ковшун Наталія Едуардівна, д.е.н., професор кафедри
економіки підприємства, директор ННІЕМ.

© Міщук Г.Ю., Юрчик Г.М., 2023

© НУВГП, 2023

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	Магістр
	Управління персоналом та економіка праці
Спеціальність	051 Економіка
Рік навчання, семестр	Денна форма: 1-ий рік, 2-ий семестр Заочна форма: 1-ий рік, 2-ий семестр
Кількість кредитів	4
Лекції:	Денна форма: 20 год. Заочна форма: 6 год.
Практичні заняття:	Денна форма: 20 год. Заочна форма: 6 год.
Самостійна робота:	Денна форма: 80 год. Заочна форма: 108 год.
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна, заочна
Форма підсумкового контролю	залік

Мова викладання

українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

	<p><i>Міщук Галина Юріївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва</i></p>
Вікіситет	http://surl.li/egnhg
ORCID	https://orcid.org/0000-0003-4520-3189
Як комунікувати	<p>h.y.mischuk@nuwm.edu.ua Актуальні оголошення на сторінці дисципліни на навчальній платформі MOODLE</p>
	<p><i>Юрчик Галина Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва</i></p>
Вікіситет	https://cutt.ly/I9Wx5FF
ORCID	http://orcid.org/0000-0003-1013-6940
Як комунікувати	<p>g.m.urchik@nuwm.edu.ua https://www.facebook.com/urchikgalua/ +38098-408-9069 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни на навчальній платформі MOODLE</p>

ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі

Навчальна дисципліна «Прогнозування та регулювання демографічних процесів» призначена для надання студентам теоретичних знань та формування практичних навичок дослідження демографічних процесів, їх прогнозування та обґрунтування регуляторних дій. В результаті вивчення дисципліни студенти оволодіють методикою та інструментарієм демографічного прогнозування для оцінки тенденцій та проблем у відтворенні людських ресурсів, а також регулювання демографічних процесів.

Метою вивчення дисципліни «Прогнозування та регулювання демографічних процесів» є засвоєння методологічних засад і практичне застосування навичок аналізу, прогнозування та регулювання демографічних процесів.

Основними завданнями навчальної дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями щодо аналізу демографічних процесів та демографічних змін; розвиток навичок оцінки факторів, що впливають на зміни у складі та структурі населення; формування знань та навичок прогнозування процесів відтворення населення; розвиток креативного та критичного мислення щодо обґрунтування напрямів та застосування інструментів демографічної політики відповідно до існуючих демографічних змін та прогнозів.

Посилання на розміщення освітньої компоненти на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5697>

Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

СК12. Здатність обирати та застосовувати методичний і аналітичний інструментарій для управління людськими ресурсами на мікро- та макрорівні.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального,

фінансового та кадрового забезпечення.

Структура та зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з двох змістових модулів (розділів).

Змістовий модуль 1

«Основи демографічного аналізу»

Тема 1. Населення та основи його аналізу в демографічних дослідженнях

Основні демографічні проблеми сучасного світу. Предмет і завдання демографії як науки. Джерела демографічної інформації. Основні напрямки аналітичних досліджень та ознаки групування населення в демографічних дослідженнях. Види руху населення.

Тема 2. Відтворення та мобільність населення

Репродуктивне відтворення населення. Аналіз смертності, народжуваності та природного руху населення. Очікувана тривалість життя, її зв'язок з іншими соціально-економічними індикаторами. Територіальна та соціальна мобільність населення. Показники механічного руху населення. Види міграції та їх чинники. Соціальна мобільність: сутність, показники, методи вивчення.

Тема 3. Соціально-економічна стратифікація та склад населення

Соціально-економічна стратифікація: поняття і принципи. Особливості та наслідки стратифікації населення в сучасній Україні. Статеві-віковий, сімейний, національний склад населення. Характеристика економічних груп населення.

Тема 4. Статистичний аналіз народжуваності, плідності та смертності населення

Основні завдання вивчення народжуваності та плідності. Характеристика новонароджених. Статистичні показники народжуваності та плідності. Фактори народжуваності. Таблиці плідності та їх призначення.

Смертність населення: регіональний та часовий аспект. Екстенсивний та інтенсивний аналіз смертності за демографічними ознаками. Нормальний вік смерті і передчасна смерть. Надсмертність та її вимірювання. Фактори та причини смерті.

Тема 5. Аналіз ринку праці та економічної активності населення в системі демографічних знань

Джерела інформації про ринок праці. Показники економічної активності та зайнятості населення. Аналіз причин, поширеності та тривалості безробіття. Статистична характеристика умов праці. Можливості оцінки впливу тенденцій економічної активності на динаміку демографічних процесів.

Тема 6. Фактори рівня життя: оцінка та врахування в аналізі демографічних змін

Оцінювання рівня життя. Доходи: структура, джерела, диференціація населення. Аналіз структури витрат та споживання населення, а також факторів, що на них впливають. Інтегральні показники оцінювання рівня життя населення (індекс людського розвитку, індекс соціального благополуччя).

Змістовий модуль 2

«Демографічні прогнози та їх використання для регулювання демографічних процесів»

Тема 7. Демографічне прогнозування

Сутність та основні завдання демографічного прогнозування. Методи прогнозування демографічних змін, їх переваги та недоліки, можливість використання в сучасних умовах. Критерії вибору та оцінювання достовірності методів демографічного прогнозування. Застосування демографічних прогнозів та закономірностей в економічній діяльності.

Тема 8. Врахування дії факторів умов життя та соціальної інфраструктури в демографічному регулюванні

Врахування факторів освіченості, охоплення послугами охорони здоров'я, соціально-побутового обслуговування, соціального захисту, житлових умов та безпеки у прогнозуванні демографічних змін в країні. Можливості застосування економіко-математичного моделювання в оцінках впливу соціальних факторів та розвитку соціально значимих видів діяльності на динаміку чисельності населення та демографічних зрушень. Оцінка результатів та врахування у прийнятті рішень щодо потреби демографічного регулювання.

Тема 9. Державна демографічна політика

Демографічна політика держави, суб'єкти її здійснення. Класифікація методів демографічного регулювання. Інструменти та умови доцільності застосування активної політики.

Тема 10. Сучасні методи регулювання природного та механічного руху населення

Сучасні можливості подовження тривалості життя та процесів природного відтворення. Врахування чинників та особливостей мобільності населення в регулюванні демографічних процесів. Сучасні методи впливу на міграційну активність. Особливості застосування податку Бха'ваті.

Структура навчальної дисципліни «Прогнозування та регулювання демографічних процесів» у розрізі програмних результатів навчання

Теми	Програмні результати навчання					
	ПРН-1	ПРН-7	ПРН-8	ПРН-12	ПРН-13	ПРН-15
Т.1		+	+			
Т.2	+	+	+		+	
Т.3		+	+			
Т.4	+	+	+	+	+	
Т.5	+	+	+	+	+	+
Т.6	+	+	+		+	
Т.7		+	+			
Т.8	+	+	+	+	+	+
Т.9	+	+	+	+	+	+
Т.10	+	+	+	+	+	+

Навчальна робота здобувача:

- денна форма навчання:

лекції – 20 год, практичні заняття – 20 год, самостійна робота – 80 год;

- заочна форма навчання:

лекції – 6 год, практичні заняття – 6 год, самостійна робота – 108 год.

Бюджет часу, розподіл балів за темами та формами навчання дисципліни «Прогнозування та регулювання демографічних процесів»

Теми	Кількість годин				Бали
	Денна форма		Заочна форма		

	усього	у т. ч.			усього	у т. ч.			
		л	п	с.р.		л	п	с.р.	
Змістовий модуль 1. Основи демографічного аналізу									
Тема 1. Населення та основи його аналізу в демографічних дослідженнях	10	2	2	6	10			10	5
Тема 2. Відтворення та мобільність населення	14	2	2	10	12	1	1	10	5
Тема 3. Соціально-економічна стратифікація та склад населення	12	2	2	8	12	1	1	10	5
Тема 4. Статистичний аналіз народжуваності, плідності та смертності населення	12	2	2	8	12	1	1	10	10
Тема 5. Аналіз ринку праці та економічної активності населення в системі демографічних знань	12	2	2	8	12	1	1	10	5
Тема 6. Фактори рівня життя: оцінка та врахування в аналізі демографічних змін	12	2	2	8	10			10	5
Модульний контроль 1									20
Змістовий модуль 2. Демографічні прогнози та їх використання для регулювання демографічних процесів									
Тема 7. Демографічне прогнозування	12	2	2	8	18	1	1	16	10
Тема 8. Врахування дії факторів умов життя та соціальної інфраструктури в демографічному регулюванні	12	2	2	8	10			10	5
Тема 9. Державна демографічна політика	12	2	2	8	12	1	1	10	5
Тема 10. Сучасні методи регулювання природного та механічного руху населення	12	2	2	8	12			12	5
Модульний контроль 2									20
Усього	120	20	20	80	120	6	6	108	100

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність аргументовано та толерантно обґрунтовувати свою позицію, здатність до навчання, пошуку та відбору релевантної інформації для аналізу та виконання демографічних досліджень; навички роботи з статистичною інформацією, даними міжнародних аналітичних агенцій, а також науковими публікаціями у відкритих базах даних; комунікаційні навички, вміння комунікувати та правильно організувати роботу в малих групах, навички лідерства, креативність та критичне мислення.

Форми та методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Прогнозування та регулювання демографічних процесів» використовується інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням:

- ▣ лекцій у формі діалогу;
- ▣ навчальних дискусій;
- ▣ презентаційного матеріалу;
- ▣ роботи в малих групах;
- ▣ індивідуальних завдань;
- ▣ он-лайн інструментів спільної роботи;
- ▣ тестування.

При проведенні занять використовуються наступні ТЗН:

- мультимедійна презентація;
- спільні гугл-документи;
- відеоматеріали з україно та англомовних ресурсів, доступних онлайн;
- відеозустрічі із використанням гугл-міт для онлайн та змішаних занять;
- навчальна платформа Moodle для проведення поточного та підсумкового контролю знань, комунікацій щодо виконання завдань.

Порядок та критерії оцінювання

Система оцінювання знань студентів проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>

Для оцінювання знань студентів передбачається проведення поточних контролів знань за ЄКТС. Усі модульні контролі проходять у формі тестування на навчальній платформі Moodle.

Модульний контроль 1 містить 29 запитань різного рівня складності: перший рівень – 20 запитань по 0,5 бала, другий рівень – 7 запитань по 1,0 бала, третій рівень – 2 запитання по 1,5 бала. Усього – 20 балів.

Модульний контроль 2 містить 29 запитань різного рівня складності: перший рівень – 20 запитань по 0,5 бала, другий рівень – 7 запитань по 1,0 бала, третій рівень – 2 запитання по 1,5 бала. Усього – 20 балів.

За кожним змістовим модулем проводиться по одному модульному контролю. Модульні контролі проводяться у тестовій формі на платформі <https://exam.nuwm.edu.ua/> відповідно до графіка навчального процесу.

При оцінюванні знань для всіх форм навчання використовується 100-бальна шкала оцінювання. Порядок проведення поточних і семестрових контролів та інші документи, пов'язані з організацією оцінювання та порядок подання апеляцій наведений на сторінці Навчально-наукового центру незалежного оцінювання за посиланням - <https://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnoho-otsiniuvannia-znan>

Місце навчальної дисципліни в освітній траєкторії здобувача вищої освіти

Матеріал дисципліни базується на знаннях, які студенти отримали під час навчання на освітніх програмах першого рівня вищої освіти, в процесі неформальної освіти, а також під час вивчення освітніх компонент першого семестру, зокрема «Соціоекономіка», «Методологія наукових досліджень», «Соціальна відповідальність».

Знання та навички з навчальної дисципліни «Прогнозування та регулювання демографічних процесів» будуть корисними у виконанні кваліфікаційної роботи.

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Воронкова В. Г. Соціально-економічне прогнозування: Навч. Посібник. К.: Київ: Професіонал, 2004. 288 с.
2. Гаврилюк Л.А., Бержанір А.Л. Прогнозування соціально-економічних процесів: Підручник. Умань, 2005. 280 с.
3. Міщук Г. Ю. Оцінювання та механізм забезпечення використання трудового потенціалу в Україні: монографія. Рівне: НУВГП, 2015. 280 с.
4. Міщук Г. Ю. Оцінювання і суспільна мотивація розвитку та використання трудового потенціалу в Україні: монографія. Рівне: НУВГП, 2012. 225 с.

5. Міщук Г. Ю., Шишкіна О. О. Пенсійне забезпечення в Україні: оцінка стану та моделювання трансформації: монографія. Рівне: НУВГП, 2016. 184 с.

6. Прогнозування розвитку територій. Демографічне прогнозування: навч. посіб. / [Н. І. Балдич та ін. ; за заг. наук. ред. М. М. Білинської]. К.: НАДУ, 2013. 119 с.

7. Стеценко С.Г. Демографічна статистика з основами демографії: Підручник. К.: Вища школа, 2005. 415 с.

Додаткова література

1. Bilan, Y., Mishchuk, H., Samoliuk, N., & Yurchuk, H. (2020). Impact of Income Distribution on Social and Economic Well-Being of the State. *Sustainability*, 12(1), 429; doi:10.3390/su12010429

2. Girosi, F., & King, G. (2008). *Demographic forecasting*. Princeton University Press.

3. Mishchuk, H., Bilan, Y., & Mishchuk, V. (2023). Employment risks under the conditions of the Covid-19 pandemic and their impact on changes in economic behaviour. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 11(2), 201-216. <https://doi.org/10.15678/EBER.2023.110211>

4. Mishchuk, H., Bilan, S., Yurchuk, H., Akimova, L., & Navickas, M. (2020). Impact of the shadow economy on social safety: The experience of Ukraine. *Economics and Sociology*, 13(2), 284-298. doi:10.14254/2071-789X.2020/13-2/19

5. Oliinyk, O., Bilan, Y., Mishchuk, H., Akimov, O. & Vasa, L. (2021). The Impact of Migration of Highly Skilled Workers on The Country's Competitiveness and Economic Growth. *Montenegrin Journal of Economics*, 17(3), 7-19. DOI: 10.14254/1800-5845/2021.17-3.1

6. Tvaronavičienė, M., Mazur, N., Mishchuk, H., & Bilan, Y. (2021). Quality of life of the youth: assessment methodology development and empirical study in human capital management. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 1-18. DOI:10.1080/1331677X.2021.1956361

7. Інноваційні засади управління людськими ресурсами: можливості, виклики, пріоритети досягнення соціально-економічної безпеки: колективна монографія / Г. Ю. Міщук, О. І. Дяконенко, О. І. Іляш та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. Г. Ю. Міщук. Рівне : НУВГП, 2020. 408 с.

8. Комплексний демографічний прогноз України на період до 2050 р. (колектив авторів)/ за ред. чл.-кор. НАНУ, д.е.н., проф. Е.М. Лібанової. К.: Український центр соціальних реформ, 2006. 138 с.

9. Населення України: демографічні складові людського розвитку / за ред. О.М. Гладуна. Умань: Видавець «Сочінський», 2015. 180 с.

10. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. К., 2015. 450 с.

Для вивчення навчальної дисципліни студенти можуть користуватися інформаційними ресурсами, наведеними на сторінці курсу <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5697>

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <https://er3.nuwm.edu.ua/25072/> Згідно цього документу реалізується також право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно з положенням: <https://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>

Також студенти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

Відео-матеріали курсу, що пропонуються студентам в їх особистих кабінетах, підібрані з урахуванням практичного досвіду авторів та практиків, з якими взаємодіють викладачі.

Правила академічної доброчесності

Перед початком курсу кожен студент має ознайомитися з «Кодексом честі», розміщеним на сторінці навчальної дисципліни на платформі MOODLE та прийняти його умови.

За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, порядок здачі курсових робіт, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП - <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnisti>

Вимоги до відвідування

Завдання навчальної дисципліни повинні бути виконані продовж 14 днів від дня проведення лекційного чи практичного заняття. У разі відсутності на занятті через хворобу або мобільність студент зобов'язаний самостійно виконати завдання відповідно до методичних рекомендацій, розміщених на навчальній платформі Moodle.

Допускається у порядку, встановленому НУВГП, вільне відвідування студентами навчальних занять відповідно до Порядку про вільне відвідування студентами навчальних занять в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

Оновлення

Зміни до силябусу навчальної дисципліни можуть вноситись за ініціативою викладача та за результатами зворотного зв'язку у порядку, визначеному нормативними документами НУВГП.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Передбачено визнання (зарахування) результатів навчальної дисципліни або окремих її тем, набутих здобувачами вищої освіти в інших ЗВО (вітчизняних та іноземних) згідно з Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУВГП (<https://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>) та Порядку перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в НУВГП (<https://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>), або інших угод про співпрацю.

Розробники: Міщук Г.Ю., завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва, д.е.н., професор

*Юрчик Г.М., доцент кафедри
трудоурих ресурсів і підприємництва,
к.е.н., доцент*

Автор
Завідувач кафедри

Галина МІЩУК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №891 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00